

מסורת הש"ס

- (א) קדושין מה: ויבמות
(ב) ויבמות (א) ויבמות (א)
(ג) ויבמות (א) ויבמות (א)
(ד) ויבמות (א) ויבמות (א)
(ה) ויבמות (א) ויבמות (א)
(ו) ויבמות (א) ויבמות (א)
(ז) ויבמות (א) ויבמות (א)
(ח) ויבמות (א) ויבמות (א)

תורה אור השלם

1. אם קאן ויקאן אביה
לחתה לו כסף ישקל
במדה הקבועה:
שבות כט טז

גליון הש"ס

- גמ' חכמים תקנו להם.
עין סנהדרין ט"ז ע"א מ"ד
מולא שם רע:

מוסף רש"י

בסעודה. סעודה ושאין
(יבמות טז.) כסף ישקול
במורה הבתולות.
מחשם כסף המפורסם
במלכות מל המלכות (קטן)
כט: וכע"ז (לח.) שיהא
זה מחשם כמורה
הבתולות, ומוהר
הבתולות. יחי שקלים,
כזה שמתן בו ישקול (שם)
ושם ממעות קפוטקיא.
גדולות ושקולות יומר משל
א"י (קטן ק"ב).

תוספות ר"ד

אמר ר"ד אמר שמואל
משום ר"ש ב"א חכמים
תקנו להם לבנות ישראל
לכתולא מאתים ולא למנה
מנה. והם הימניהו שאם
אמר פתח פתח מצאתי
נאמן א"כ מה הועיל
חכמים בתקנתם. א"ר
חזקה אין אדם טורח
בסעודה ומפסידה. וי
המורה אין לחוש שישעון
כך אלא באמת שאם היה
שונאה מתחילה לא היה
טורח בסעודה לכונה
ומפסיד סעודתו חנם אלא
מתחלה (והיה) מגביה
והנאמן פ"י אימתי הבעל
היה כששניהם טענים
ברו על הפתח וצוה
אומר פתח פתח מצאתי
והיא טענת לא כי אלא
פתח נעול מצאתי ותרתייהו
טענו טענות ברי או הבעל
מהימן אבל אם היא
מודה ליה אין פתח פתוח
נצטא אבל תחתיה נאמנים
ונסתפחה שוך או מוכת
עין אני ואית לי כתובה
ואיהו אמר שמה עד
שלא אסתחין והיה מקחי
מקח טעות כיון דאית
טענתה ודאי ואיהו ספק
אינו נאמן כדאמר לקמן
דפסק שמואל הלכתא
כרבן גמליאל דאמר דשמואל
נאמנת ולא קשיא דשמואל
ארשמואל דלא דמי תרתי
טעניות להדדי ודכא טענו
ברו וברו והתם טענו
ברו ושמו ואית לי מינו
וחזקה. פ"י מינו דאי
בעי אמרה מוכת עין אני
תחתין ולא פסלה נפשה
במהותה ובר חזקה דגופה
דבתולה נגדלה: דאי עבדי
כתוב בה"ג דאי עבדי
בעל סעודה רבתי דינא
הוא דשקיל אורייתא מן
האשה מטעם רבה ואינו
נ"ל דעך כאן לא האמיניהו
אלא להפסידה כתובתה

חכמים תקנו לאשה כו'. כלומר אי הו"ל כתובתה דלוריימא לא הו"ל נאמן להפקיעה אלא בעדות ידועה אבל כתובתה חכמים מיקניו הס אמרו והס אמרו הס שתיקנוהו אמרו שהוא נאמן להפסידה אף בטענת פתח פתוח: **א"כ.** שזידו להפקיעה: **מה הועילו חכמים בתקנתם.** שתקנו לה כתובה: **חזקה אין אדם טורח בסעודה כו'.** אין לחוש שישעון אדם כך אלא באמת שאם היה שונא אותה מתחילה לא היה טורח בסעודה וכוונסה ומפסיד סעודתו חנם אלא היה מגרשה מתחילה: **אלא מן הויצורית.** אם זאת לגבות כתובתה ויש לו עידיה וויצורית ובינונית אינה יכולה לומר מן לי עידיה או בינונית צשויה אלא אם זכא ליתן לה ויצורית צשויה יתן: **(ומאי קנסא.)** כלומר מאי פשע דקא קנסתין ליה: **מן הסורה.** מכסף ישקול כדלקמן: **כסף ישקול.** במפתה נאמר: **כמוהר הצמולות.** האמור צמולות את הצמולה (דברים כג) קנסו הכתוב ג' כסף צמציל מוהר צמולה: **שיא זה כמוהר הצמולות.** הקיש הכתוב קנס המפתה לקנס האונס מה להלן ג' אף כהן ג' ומה כסף האמור כהן שקלים דכתיב ישקול אף להלן שקלים דלא תימא מעות: **מלאן סמכו.** מדקרי לה מוהר: **נוסן לה ממעות קפוטקיא.** צפרק צמולא מן נשא אשה צא"י וגירשה צפוטקיא נותן לה ממעות א"י שהן קלות נשא אשה צפוטקיא וגירשה צא"י נותן לה ממעות א"י מנין הכתוב צמולה דלזלין לקולא רשג"א נותן לה ממעות קפוטקיא שנשתעצד צהן כשאר מלוה דקסבר כתובה דלוריימא: **אסבובו כופרי.** הלוקוהו מלקיות צמולות חריות של דקל שיש צהן קולטין כמין קולטין כדלמרינן צסוכה (דף ג.) ואמאי כופרא דרביה דרבי נועם כתיב: **מזככתא צביטא ליה.** זונות העיר הזאת ששמה מזככתא צבטות ושוכנות תמיד לפניו לזנות מאלתר שהוא צקי בפתח פתוח: צבור לא מהימן ומסבין ליה כופרי על שמעין פניו. נשו מהימן ולא מסבין ליה כופרי: **הטע.** כשהגיע לפתח צבית הסבור ויש צו דבר מעכבו מלפתוח וכשמנין אותו לצדדין נפתח: **אינא** ולא אמרי' שמה הטע אלא כך צדקו שמה צמזיד הטיע ועקרת לשא ועצרה עקרת הדלת והצריח: **הטע צמזיד.** צמיתין וצכח: **וכנסו.** שהיו טיפי הדמים מכוסיס צכנסו ורע:

גיהון

פרק ראשון בתובות

אמר רב נחמן אמר שמואל חכמים תיקנו כו'. משמע דכתובה דרצנן וכן צהאשה רבה (יבמות פט.) וס' גבי אין לה כתובה קאמר מאי טעמא תקינו לה רצנן כתובה שלא תהא קלה צעניו להוציאה כו' אלמא סתמא דהש"ס סבר דכתובה דרצנן וקשה דנהגו לכתוב בכתובה כסף וזוי מאלת דחזו ליכי מדלוריימא ואור"ת דסמכין ארשג"ג דמתני' דפרק צמולא (דף ק'): דמייתי לה נמי צסמוך דלמר נותן לה ממעות קפוטקיא דקסבר כתובה דלוריימא (י) וק"ל כרש"ג צמשתנו ועוד אור"י דלא קיימא לן כר"ג דלשכחנא רצ אשי דהוא צמולא דפליג עליה דמתמרן לקמן צרימא (דף יג.) מני כל שלא מושמש אינו יכול לטעון טענת צמוליס אלמא דחיש לשמא משקר ולא אמרינן חזקה אין אדם טורח בסעודה ומפסידה וכן פ"י רצני יחאך צן רצני מאיר דרצ אשי פליג אדרצ נאמן והא דלמרינן צהאשה רבה (יבמות פט.) וס' מ"ט תקינו רצנן כתובה ה"פ מ"ט תקינו רצנן כתובה היכא דתקינו כגון צלמנה שלא תהא קלה צעניו להוציאה ה"י תקינו שלא יהא לה כדי שמהא קלה צעניו להוציאה:

חזקה אין אדם טורח כו'. תימא תינח צאשת כהן או צפחותה מג' דמימסרלא עליה הילכך כיון דמפסידה נאמן ולמ"ד נמי לקמן כנסה צחזקת צמולה ונמאלת צעולה אין לה כתובה כלל ניחא דהשתא נמי מפסידה שהרי מקח טעות הוא אלא למ"ד יש לה כתובה מנה לא מפסיד מידי אלא צצא להפסידה מכתובתה מנה אלא הסעודה לא מפסיד ואמאי מהימן ונראה דלא מהימן:

הוציא וחקנת חכמים היא לא תגבה כו'. תימא דר"מ אית ליה לקמן צפרק אע"פ (נו: וס') דכתובה דלוריימא וצפ' הנזקין (גיטין מח: וס') אמרי' דקסבר ר"מ דכתובת אשה צבינונית משום חנינא וכיון דהו"ל דלוריימא דינא צעדיית כדפסקא לן צריש צ"ק (דף ק.) וכו' נצכזת לשלם ממיעז דלחיא תחת תנייה ישלם כסף ואמאי הפקיעו דינא ועוד דלא מישמטיט מנא צצום מקום דלית ליה כתובת אשה ממטלטלי אלא לר"מ כדלמרינן צכל דוכתין (יבמות טז.) הא מני ר"מ היא דלמר מטלטלי משתעצדי לכתובה ולמ"ד דלוריימא אמאי לא גבי ממטלטלי כמו נזקין כיון דמתהם ילפינן וי"ל דטעמא שלא יפרשו מהן צני צאס אס יטרכו למכור עידיה או מטלטלים וחשו כדי שיקפלו עליהן צני אס:

נותן לה ממעות קפוטקיא. תימא לר"י מה ריוח הוא לה שנותן לה מאלות המעות מ"מ אינו נותן לה אלא שזה ג' שקלים ואס היינו אומרים דלעולם צריך ליתן לה שקלים

בר רבי אמר ליה רבי בעלתי ולא מצאתי דם אמרה לו רבי בתולה הייתי

שעומדין שס צפוטקיא ג' שקלי צפוטקיא וצאריך ישראל ג' שקלים של ארך ישראל הוה ניחא כדלמרינן גבי ה' סלעיס צדידין צבור צב' יש צבור (בבבית ג) וס') ליסדר מר מילתא אמרינא דלסופי עלייהו ושדר להו מיהו אין נראה דהתם כשהסופי צכל מקום הוסופי אכל כשמוספיין צמקום אחד אין נראה שצכך משתנה מדה דלוריימא ומיהו צצירושלמי דפירקין גרסינן אמתינין דכתובה מאלתס רבי מונא צצס שמואל אמר צשקל הקדש רבי אלא צר צונא אמר מטצע יואל וכן מסקי התם כמה אמוראי:

מברכתא חבישא א"ה. פירוש הלוקוהו שמואל ש"ר על צמ ישראל שהי משקר וכי זונות צבטות לפניו שיהי צקי הלכך לא מהימן והא אמר רב נחמן מהימן ומסבין ליה כופרי וכן נחמן דלמר אסבובו לא משום שלא היה מאמינו אלא היה מאמינו ואמר להלקוהו לפי שחשוד על הזנות ורצ אחא משני כדסבירא לן מעיקרא דלא מהימן ואיירי צבחור ועי"ל צניחותא מצככתא צביטא ליה אף על פי שהוא נאמן הלוקוהו לפי שחשוד על הזנות והאמר רב נחמן נאמן ולא פירש להלקוהו ומשני מהימן ומסבין ליה ורצ נחמן לא איירי צמלקות רב אחא אמר לעולם נאמן דלמר רב נחמן היינו צלא מלקות וצנשו:

י.

אמר רב נחמן אמר שמואל חכמים תיקנו כו'. משמע דכתובה דרצנן וכן צהאשה רבה (יבמות פט.) וס' גבי אין לה כתובה קאמר מאי טעמא תקינו לה רצנן כתובה שלא תהא קלה צעניו להוציאה כו' אלמא סתמא דהש"ס סבר דכתובה דרצנן וקשה דנהגו לכתוב בכתובה כסף וזוי מאלת דחזו ליכי מדלוריימא ואור"ת דסמכין ארשג"ג דמתני' דפרק צמולא (דף ק'): דמייתי לה נמי צסמוך דלמר נותן לה ממעות קפוטקיא דקסבר כתובה דלוריימא (י) וק"ל כרש"ג צמשתנו ועוד אור"י דלא קיימא לן כר"ג דלשכחנא רצ אשי דהוא צמולא דפליג עליה דמתמרן לקמן צרימא (דף יג.) מני כל שלא מושמש אינו יכול לטעון טענת צמוליס אלמא דחיש לשמא משקר ולא אמרינן חזקה אין אדם טורח בסעודה ומפסידה וכן פ"י רצני יחאך צן רצני מאיר דרצ אשי פליג אדרצ נאמן והא דלמרינן צהאשה רבה (יבמות פט.) וס' מ"ט תקינו רצנן כתובה ה"פ מ"ט תקינו רצנן כתובה היכא דתקינו כגון צלמנה שלא תהא קלה צעניו להוציאה ה"י תקינו שלא יהא לה כדי שמהא קלה צעניו להוציאה:

חזקה אין אדם טורח כו'. תימא תינח צאשת כהן או צפחותה מג' דמימסרלא עליה הילכך כיון דמפסידה נאמן ולמ"ד נמי לקמן כנסה צחזקת צמולה ונמאלת צעולה אין לה כתובה כלל ניחא דהשתא נמי מפסידה שהרי מקח טעות הוא אלא למ"ד יש לה כתובה מנה לא מפסיד מידי אלא צצא להפסידה מכתובתה מנה אלא הסעודה לא מפסיד ואמאי מהימן ונראה דלא מהימן:

הוציא וחקנת חכמים היא לא תגבה כו'. תימא דר"מ אית ליה לקמן צפרק אע"פ (נו: וס') דכתובה דלוריימא וצפ' הנזקין (גיטין מח: וס') אמרי' דקסבר ר"מ דכתובת אשה צבינונית משום חנינא וכיון דהו"ל דלוריימא דינא צעדיית כדפסקא לן צריש צ"ק (דף ק.) וכו' נצכזת לשלם ממיעז דלחיא תחת תנייה ישלם כסף ואמאי הפקיעו דינא ועוד דלא מישמטיט מנא צצום מקום דלית ליה כתובת אשה ממטלטלי אלא לר"מ כדלמרינן צכל דוכתין (יבמות טז.) הא מני ר"מ היא דלמר מטלטלי משתעצדי לכתובה ולמ"ד דלוריימא אמאי לא גבי ממטלטלי כמו נזקין כיון דמתהם ילפינן וי"ל דטעמא שלא יפרשו מהן צני צאס אס יטרכו למכור עידיה או מטלטלים וחשו כדי שיקפלו עליהן צני אס:

נותן לה ממעות קפוטקיא. תימא לר"י מה ריוח הוא לה שנותן לה מאלות המעות מ"מ אינו נותן לה אלא שזה ג' שקלים ואס היינו אומרים דלעולם צריך ליתן לה שקלים

עין משפט
נר מצוה

גב א מיי פ"ח מהל'
אישות ה' א סנה
עשין מנ טו"ש"פ אה"ע קי'
סח סני' א ווע"י ח':
גב א מיי פט"ז שס הל'
ג סנה שס טו"ש"פ שס
ס"ק קע"ג:
גב א מיי פ"י שס הל' ז
טו"ש"פ שס סנין סו
קע"ג:
גב א טו"ש"פ שס ס" סה
סני' ו צבנא:
גב א מיי פ"ח שס הל'
יט טו"ש"פ שס:

תוספות ר"ד (המשך)

שהוא מוחזק בה אבל
לחוציא ממון ממנה אינו
נאמן בטענתו. וכתב רבינו
יצחק ד"ל חזו"ן לגאון
דבראמר ה"מ לענין מנה
מאתים אבל לחוספת לא
מהימן וטעמא דמסתבר
הוא דלא תקינו רבנן אלא
מנה מאתים אבל תוספת
איהו כתב לה מנפשיה
לחזק לא מהימן: תנא
הוא"ל וכן דכתובתה תיקון
חכמים היא לא תגבה אלא
לכתובת אשה מן התורה.
רש"י אמר כתובת אשה
מין התורה. ומי ארש"ב
הכי והא תניא כסף
ישקול כמורה הבתולות
סמכו חכמים
לכתובת אשה מן התורה.
רש"י אמר כתובת אשה
אינה מה"ט אמר מדברי
סופרים. איפוך ומאי חזית
דאפסית בתיימא איפוך
בתיימא. דהא שפענין ליה
לרש"י דאמר כתובת
אשה דלוריימא פ"י דתנן
בפ' בחרה דמכלתין נשא
אשה בא"י ובר רש"י
אומר נותן לה ממעות
קפוטקיא פ"י נשתעבד
בהן כשאר מלוה דקסבר
כתובה דלוריימא. עי'
בסרי' ההוא דאתא
לקמיה דרב נחמן אמר
פתח פתח מצאתי אמר
להו ר"נ אסבובו כופרא.
פ"י הלוקוהו בחריות של
דקל שיש בהן עוקצין כמין
קפוטקיא: מברכתא חבישא
באישון לילה ואפילה
היה צבטות לו משכרי
בפתח פתוח. והאר"י
האומר ובר נאמן. נאמן
ומסבין ליה כופרא. רב
אחא משני כאן בבחור
כאן בנשוי בחור לא
מהימן ומסבין ליה כופרי
נשו מהימן ולא מסבין
ליה כופרי: ההוא דאתא
לקמיה דריג א"ל פ"פ
א"ל שמא הטיח
אמשול לך משל למה
הדבר דומה לאדם שמהלך
באישון לילה ואפילה
הטע מצאו פתוח לא
הטע מצאו נעול. פ"י
בהגיע לפתח ביתו הסגור
ויש בו המעכב מלפתוח.
וכשמנין אותו לצדדין
נפתח. ואי קשיא היכא
שריא ליה. והא אמר לעיל
האומר פ"פ מצאתי מהימן
לאוסרה עליה. תשובה אי
הוה מהדר ליה ברי לי
שלא הטיח הוה אסורה
עליו. אבל כיון דשתיק
הרגיש ר"ג מתוך דבריו
כמספקא ליה ואין טענתו
טענה בבורה ולפיכך שריא
עליה:

צמולה